

Handläggare: Nils Matsson
Region Ytterstad
Park- och gatubyrån
Tel: 508 279 48
nils.matsson@gfk.stockholm

2002-04-04

Bil (1)

Dnr 02-970-1042

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Hantering och återvinning av schaktmassor inom gatu- och fastighetskontorets bygg- och anläggningsverksamhet. Inriktningsbeslut

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden ger kontoret i uppdrag att utreda föreslagna platser, där tillfällig materialseparering, krossning och lagring av schaktmassor skulle kunna utföras.
2. Gatu- och fastighetsnämnden uppdrar åt kontoret att, ifall mark kunnat upplåtas enligt punkt 1, också i upphandlingar ställa krav på att entreprenören själv eller i samarbete med andra aktörer skall utföra återvinning av schaktmassor, asfalt, sand, tegel och betong, när så är möjligt.

Olle Zetterberg

Solveig Svedgård

Göran Gahm

SAMMANFATTNING

Genom den miljölagstiftning rörande avfallsmassor som framtagits under de senaste åren, har större krav på planering och hantering av schaktmassor från kontorets entreprenader kommit att gälla. För att uppfylla önskade miljömål bör schakt- och avfallsmassor, från våra bygg- och anläggningsentreprenader, i görligaste mån återanvändas lokalt. Genom höga transportkostnader och deponiavgifter har detta också blivit en betydande ekonomisk faktor att ta hänsyn till. För att sådan verksamhet skall kunna ske måste lämpliga ytor för materialseparering och ev. krossning avsättas inom ett rimligt närområde.

Bakgrund

Miljöarbetet rörande avfall och schaktmassor har pågått under en lång rad av år parallellt med återkommande lagskärpningar. Andemeningen i detta arbete är att man i görligaste mån lokalt skall återanvända dessa massor.

Man kan anta att GFK hanterar 150.000 ton material årligen och givetvis försöker man redan i dag återvinna så mycket som möjligt av dessa. Det förutsätter dock att man kan använda massorna inom aktuellt eller annat pågående entreprenadarbete. Kan man inte det måste massorna transporteras bort för depåni eller försäljning. Större anläggningar som kan ta emot sådant material finns inte inom rimliga transportavstånd om miljöaspekterna skall beaktas.

Inom staden finns för närvarande små möjligheter till en effektiv hantering av schaktmassor som måste materialsepareras och tillfälligt lagras.

Analys

För att undvika miljöbelastningar och ökade kostnader genom skatt och deponiavgifter bör schaktmassor och andra rivningsprodukter i högre grad än tidigare återanvändas. Alternativet är att transportera massorna långväga till höga transportkostnader och sedan få betala för att bli av med dem.

För att denna återvinning skall kunna göras krävs ofta att massorna är materialseparerade. Detta kan åstadkommas genom att man försöker schakta/riva materialskikten försiktigt var för sig vilket tyvärr medför en avsevärd kostnadsökning och förlänger de olägenheter som allmänheten tvingas acceptera av t.ex. minskad framkomlighet. Dessutom belastas miljön ytterligare genom att man tvingas till flera överfarter med schaktmaskiner. Detta kräver även upplagsmöjligheter i anslutning till arbetsplatsen. Alternativet är att i efterhand sortera upp massorna, vilket kan göras med sorteringsverk av olika storlekar. Krossning av somliga material är nödvändigt. Vid en utökad materialåtervinning kan det också finnas behov av ett antal mindre ytor för lokal lagring och omlastning av schaktmassor. Denna mellanlagring kan i vissa fall inrymmas inom samma område. Verksamheten är dock platskrävande och kan upplevas störande för närområdena vilket kan göra det svårt att få tillstånd eller acceptans för sådana platser inom staden. De ytor som krävs ligger på minst 10.000 m² totalt per anläggning.

Genom att lokalisera verksamheten till avsides belägna platser och företrädesvis redan kontaminerade industriområden kan dessa störningars inverkan dock minimeras. Vid ett riktigt utförande läggs det bearbetade materialet i vallar runt området och ger på så sätt ett naturligt bullerskydd. Modern sorterings- och krossteknik har dessutom utvecklats mot allt tystare former. I driftsläge upplevs därför oftast bullret inte som något stort problem av närboende. Initialt kan dock farhågor för detta skapa stark opinion mot den här typen av projekt. Det kan därför vara klokt att först genomföra en kortare provverksamhet på de tilltänkta platserna.

Att i stället transportera avfallet till befintliga deponianläggningar i andra kommuner belastar dels miljön kraftigt och medför därtill höga kostnader. Frågan har dessutom en etisk aspekt. En ytterligare risk är att krav på återvinning, under nu gällande förutsättningar, medför konkurrensfördelar för de större bolagen och att de små och medelstora missgynnas. De större företagen har oftast helt andra möjligheter att själva lösa problemet genom egna sorteringsverk och bättre förutsättningar att effektivt utnyttja överskottsmassor.

Att ställa krav på en rationell massahantering vid upphandling av markentreprenader, utan att möjlighet till sådan verksamhet finns i närområdet, är ingen bra lösning. Alltså måste lämpliga markområden för detta finnas definierade inom ett rimligt avstånd där entreprenören själv eller annan aktör kan bedriva detta.

Möjligheten att erhålla tillstånd för en fast verksamhet är dock i det närmaste obefintlig. Det man får rikta in sig på är anläggningar av en mera tillfällig art (3-10 år).

Konsekvenser

Ekonomiska

Kostnaderna för att transportera schaktmassor långa sträckor samt att betala ev. deponiavgifter kan bli avsevärda i det långa loppet. Tillgång och kostnader för materialet skall heller inte underskattas. Konkurrensituationen måste också beaktas.

Miljö

Långa transporter av schaktmassor påverkar naturligtvis miljön starkt negativt. Dessutom är det ett resursslöseri att inte utnyttja de återvinningsmöjligheter som finns. För miljöns skull borde ett lokalt omhändertagande av massorna vara att föredra. Detta måste då ställas mot de eventuella miljöstörningar i form av buller och trafik som ett lokalt omhändertagande av schaktmassor kan generera.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret anser att schaktmassor bör hanteras lokalt och i görligaste mån återanvändas. Vid upphandling av markentreprenörer bör krav på sådan hantering ställas. För att detta skall vara möjligt måste lämpliga ytor för sådan verksamhet finnas inom staden.

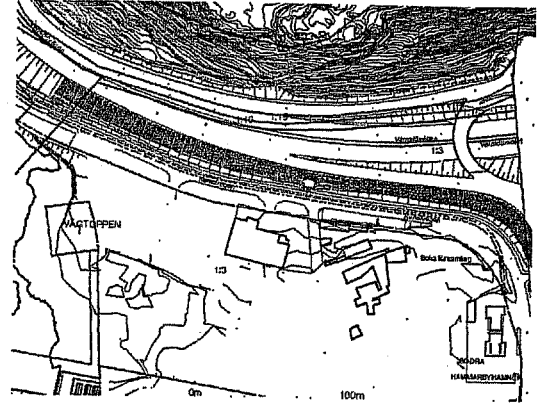
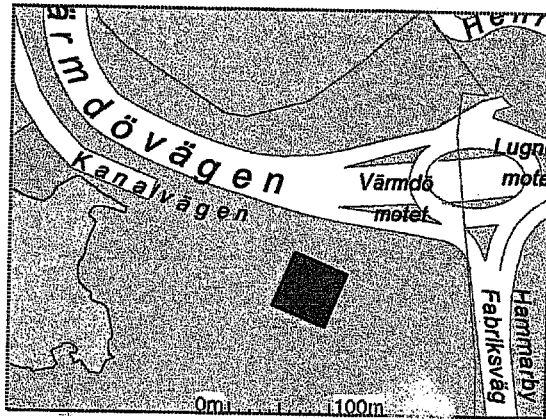
Kontoret föreslår därför att markområden inom redan kontaminerade och bullerbelastade områden avsätts för materialhantering.

Följande platser föreslås för närmare utredning :

1. Lugnets industriområde
2. Skrubba (industritomt)
3. Lövsta gamla industriområde
4. Frihamnen

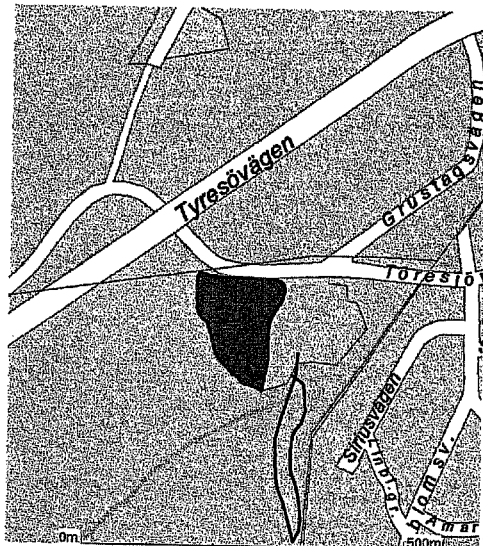
1. Lugnets industriområde

Mindre område med ej så störningskänslig omgivning. Exploatering planeras inom området. Del av området används som upplagsplats för byggmaterial. Ett upplag i detta läge har begränsningar i tid och rum.

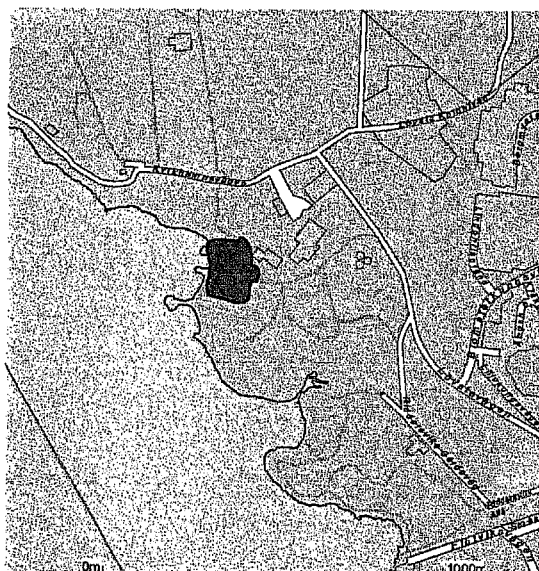
2. Skrubba (industritomt)

Området är förnärvarande en outnyttjad industritomt med förhållandevis långt till närmaste bebyggelse. Platsen bedöms mycket lämplig för föreslagna verksamhet.

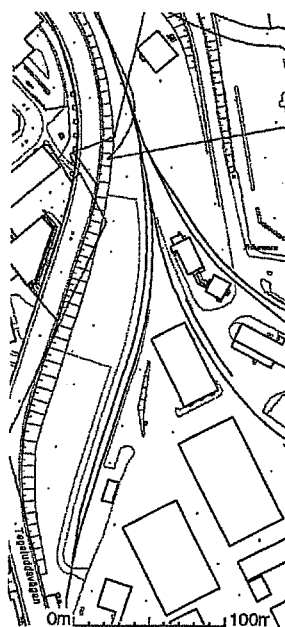
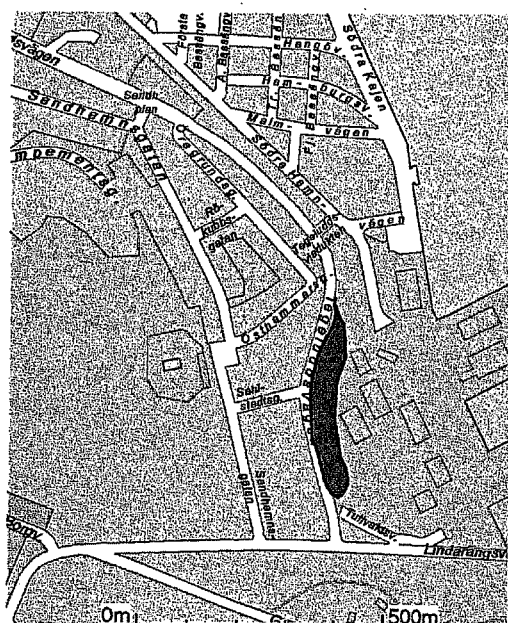
3. Lövsta gamla industriområde

Ett gammalt industriområde med mycket kontaminerad mark.
Långt till bostäder i dagsläget. Exploatering planeras men under en kortare tidsperiod 3-5 år torde platsen lämpa sig väl för materialhantering

4. Frihamnen

Mindre område med ej så störningskänslig omgivning. Del av området används som upplagsplats för byggmaterial.

SLUT

GATU- OCH
FASTIGHETSKONTORET

GFK Dnr 02-970-1042:3
Bilaga 2

40

TJÄNSTEUTLÅTANDE
GFN 2005-04-26

Handläggare: Hans Söderström
Region Ytterstad
Markbyrå
Tel: 50826123
hans.soderstrom@gfk.stockholm.se

2005-03-31

Bil (2)

Dnr 02-970-1042

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Redovisning av uppdrag från Gatu- och fastighetsnämnden att utreda platser för återvinning av schakt och asfaltmassor.

FÖRSLAG BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden godkänner redovisningen samt uppdrar åt kontoret att upphandla projektering och iordningställande av ytor för verksamheten vid Lövsta.
2. Gatu- och fastighetsnämnden uppdrar åt kontoret att i kommande upphandlingar av entreprenader ställa krav på att återvinning av schakt- och asfaltmassor skall ske.

Göran Gahm
tf

Bertil Strid
stf

Eva Olsson

SAMMANFATTNING

Kraven på återvinning och återanvändning av massor som uppkommer vid anläggningsarbeten och underhåll har ökat genom bl.a. en skärpt lagstiftning. Kontoret har på uppdrag från Gatu- och fastighetsnämnden närmare studerat möjliga platser för återvinningsverksamhet. Studien visar att många platser som tidigare använts inte längre är tillgängliga på grund av pågående eller planerad exploatering. Då möjligheten till lokal hantering inom staden är av strategisk betydelse, föreslår kontoret att i ett första steg

Lövsta iordningsställs för återvinningsverksamhet av schakt- och asfaltmassor mm. Kontoret har ansökt om medel från miljömiljarden för detta och arbetet kan starta när beslut om bidrag finns. Ett etablerat område vid Frihamnen intill Tegeluddsvägen utnyttjas även fortsättningsvis för mindre arbeten i närområdet och möjligheten att etablera en verksamhet i Söderort vid Skrubba prövas vidare.

I samband med exploatering av större områden planeras detta med hänsyn till möjlighet till sortering och bearbetning lokalt. Det övergripande syftet är att minimera behovet av lastbilstransporter och därigenom belastningen på miljön.

UTLÅTANDE

Vid Gatu- och fastighetsnämnden sammanträde 2002-05-28 behandlades ett av kontoret upprättat tjänsteutlåtande "Hantering av schaktmassor inom gatu- och fastighetskontorets bygg- och anläggningsverksamhet. Inriktningsbeslut"(2002-04-04).

Kontorets förslag till beslut innebär dels att utreda ett antal föreslagna platsers lämplighet för materialåtervinning dels att kontoret vid upphandling skall ställa krav på återvinning av schaktmassor mm när detta är möjligt. Nämnden beslutade att i huvudsak godkänna kontorets förslag samt därutöver uppdra åt kontoret att studera andra alternativ som kan användas långsiktigt.

Bakgrund

Miljölagstiftning och miljömålsarbetet på lokal och nationell nivå är inriktat på en ökad återvinning och återanvändning av värdefulla restprodukter. Syftet är att på olika sätt stimulera till att spara på ändliga resurser t.ex. grus och krossprodukter. Ett styrmedel är införandet av skatt på deponering av avfall vilken infördes 1999 och har höjts i flera steg senast 2003 till 370 kr per ton. Kontorets tidigare tjänsteutlåtande GFN 2002-05-28 lyfter fram vikten av att kunna disponera områden inom staden för sortering, återvinning och mellanlagring av massor från bygg- och anläggningsentreprenader.

Under senare år har i stället en utveckling skett som motverkat möjligheten till lokal behandling. De platser som kunnat utnyttjas för denna verksamhet har i stället i första hand planerats för kontor och bostäder. Detta har medfört att transporter till deponier eller avfallsanläggningar i andra kommuner har ökat i omfattning. Transporterna och behovet av inköp av jungfruligt material t.ex. grus som ersättning har inneburit en ökad miljöbelastning och även ökade kostnader. I tjänsteutlåtandet föreslogs att fyra områden i staden skulle utredas vidare för återvinning nämligen:

1. Lugnets industriområde
2. Skrubba (industritomt)
3. Lövsta gamla industriområde
4. Frihamnen

I enlighet med nämndens beslut 2002.05-28 har också andra alternativ studerats liksom att vid stora projekt beaktat möjligheten till hantering på plats.

Analys

Lugnets industriområde

Genom en planerad logistik och avsättning av markområden har områden utnyttjats för återvinningsverksamhet och mellanlagring i samband med utbyggnaden av Hammarby sjöstad. Ett bra exempel på när närområdet kunnat nyttjas för bearbetning och mellanlagring av massor. Sedan 2004 förbereds området för bostadsbebyggelse och detaljplan är framtagen och utställd. I samband med kommande exploateringsarbeten i Lugnet planeras återvinningsverksamhet i det närbelägna Henriksdals området. Lugnet har utgått som plats för återvinning på grund av bostadsbebyggelsen men Henriksdal kan temporärt användas som återvinningsplats.

Skrubba

Platsen är mycket lämplig för föreslagen verksamhet, men kan inte komma till genomförande i nuläget. Vägverket har motsatt sig en etablering på platsen i nuläget med hänsyn till bristande vägstandard vid anslutande påfarter. Ett utvecklingsarbete för området, den s.k. Skrubbatriangeln, pågår för närvarande i samarbete med Nacka och Tyresö. I detta arbete sker bl.a. en översyn av väganlutningar på platsen inom Stockholm stad. När vägfrågan kan lösas kan Skrubba vara aktuellt i framtiden.

Frihamnen

Beträffande det för utredning föreslagna området i Frihamnen har delar av området tidvis utnyttjats för mellanlagring och återvinning av asfalt- och schaktmassor. Området Hjorthagen- Värtahamnen planeras för bostäder och detaljplaner är framtagna eller är under arbete. Översiktlig planering pågår för Frihamnen- Loudden med målsättning att pågående industri och transportverksamhet skall kunna fungera tillsammans. Det mindre område som studerats är beläget invid Tegeluddsvägen och är begränsat till ytan. Området kan knappast utvecklas ytterligare, men den fortsatta planeringen bör inriktas på att behålla området som resurs för återvinning och mellanlagring vid mindre arbeten i närområdet.

Lövsta

Området är i översiktsplanen avsatt för kommunalteknisk verksamhet och har även historiskt sett utnyttjats för detta, framförallt avfallshantering i form av förbränning och deponering. Renhållningsförvaltningen har erhållit medel från miljömiljarden för att genomföra sluttäckning av den östra

deponin. Inom övriga verksamhetsområden i Lövsta pågår återvinningsverksamhet av varierande slag. Området kan sägas vara den enda återstående yta i staden där en mer omfattande kommunalteknisk verksamhet kan komma tillstånd. Området är mycket lämpligt för återvinning av schakt- och asfaltmassor.

Övriga områden

Kv Baltic i Mariehäll har kunnat disponeras för återvinning och mellanlagring av grus och krossprodukter under flera år. I dag planeras för ett större bostadsområde vilket innebär att återvinningsverksamhet inte längre är möjlig.

Samtliga större exploateringsprojekt som är under utförande eller under planering i staden genomförs med förutsättningen att sikta, krossa och sortera på plats för att därigenom minimera behovet av transporter och även behovet av jungfruliga och ändliga resurser. Vid Hammarby sjöstad har detta drivits med stor framgång och för Hjorthagen- Värtan och andra större omvandlingsområden kommer detta att kunna ske genom att utnyttja ytor på ett systematiskt sätt inom ramen för exploateringen.

Problem uppstår vid bygg och anläggningsverksamhet i trånga stadsmiljöer med begränsat utrymme och där risk för störningar för omkringboende föreligger. För dessa objekt, vilka mängdmässigt är helt dominerande, måste staden skapa förutsättningar för en miljömässigt acceptabel hantering så att massorna kan återanvändas. Detta kan endast ske genom att iordningställa områden på strategiska platser som säkerställs för denna hantering.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontorets fördjupade studie över föreslagna platser för materialåtervinning visar att den enda möjliga platsen med planeringsmässiga och miljömässiga förutsättningar att starta en mer omfattande verksamhet med återvinning är Lövsta industriområde. Även inom Skrubbaområdet är förutsättningarna gynnsamma för att bedriva återvinningsverksamhet, men ytterligare studier behöver genomföras bl.a. beträffande förbättrade trafiklösningar.

Det studerade området inom Frihamnen kan inte byggas ut till någon större verksamhet men utgör en värdefull resurs vid mindre arbeten i närområdet dvs Norrmalm- Östermalm. Området bör därför säkerställas för detta i den fortsatta planeringen av Värtan- Loudden.

Kontoret har närmare utrett möjligheten att etablera en återvinnings verksamhet vid Lövsta. En översiktlig projektering har genomförts liksom samråd med miljömyndigheter och övriga intressenter i området. Såväl Länsstyrelsen som miljöförvaltningen har framfört att det är angeläget att

staden skapar förutsättningar för återvinning av schakt- och asfaltmassor samt bedömer att Lövsta är den för närvarande och på sikt lämpligaste platsen i västerort.

Stadsdelsförvaltningarna i västerort har erhållit medel ur den s.k. miljömiljarden för återvinning av sopsand från gaturenhållningen. Avsikten är att utnyttja Lövstaområdet för denna verksamhet och möjligheten till samordning med kontorets planerade verksamhet är goda.

Den verksamhet som planeras vid Lövsta kräver tillstånd från Länsstyrelsen, eftersom det rör sig om en stationär anläggning. Detta innebär att högre miljökrav och tekniska krav kommer att ställas än på en tillfällig verksamhet. Den översiktliga projektering som utförts av kontoret pekar på att investeringsbehovet uppgår till 9,5 mnkr. Kostnaden avser etablering av vägytor, säkerhetsåtgärder i form av stängsel och en fast takkonstruktion. En anläggning för kontrollerad hantering av dagvatten planeras, vilket innebär att en reningsanläggning kommer att byggas. Kontoret har ansökt om bidrag från stadens avsatta medel på 1 mdkr för miljöinriktade insatser, den s.k miljömiljarden, för färdigställande av anläggningen för återvinning och mellanlagring av schakt- och asfaltmassor vid Lövsta. Den sökta summan uppgår till 9,5 mnkr vilket motsvarar det projekterade beloppet. Arbetet kan påbörjas så snart beslut om bidrag har fattats av kommunfullmäktige.

SLUT